

proto může přivítat, že v knize nalezneme věrohodnou rekonstrukci podoby a fungování středověké Příbrami, byť archeologická a písemná základna jsou poněkud skromnější. Pro lepší pochopení některých fenoménů souvisejících s náboženskými poměry a právním statusem města bude třeba podniknout další srovnávací výzkum. Nabízí se zde např. Prachatice, jejichž osud byl velmi podobný – původně církevní zboží se ocitlo v nejasném postavení na rozhraní královského a poddanského města, které se zmítalo mezi nároky původní vrchnosti, panovnické komory a šlechtických zástavních držitelů.

ROBERT NOVOTNÝ

Rudolf PROCHÁZKA, *Hrad Přerov v raném středověku (9.–11. století) a počátky mladohradištní hmotné kultury*, Archeologický ústav AV ČR, Brno, Brno 2017 (= Spisy Archeologického ústavu AV ČR Brno 54)

547 s., ISBN 978-80-7524-002-6

Výsledky výzkumu raně středověkého osídlení na území Přerova se již před delší dobou staly důležitým archeologickým vkladem do diskusí o osudech Moravy na přelomu tisíciletí, zejména jako doklad přítomnosti polské posádky. Důvodem je primárně specifická konstrukce hradby, jež postrádá analogie v českém a moravském kontextu, zato se hojně vyskytuje na území Polska. Tyto výzkumy jsou po několik desetiletí spojeny s Rudolfem Procházkou, který je také hlavním autorem anotované knihy.

Prostor dnešního Přerova byl osídlen již před rokem 1000, nicméně množství získaných dat nedovoluje určitější závěry. S tím kontrastuje situace po obsazení posádkou Boleslava I. Chrabrého (992–1025). Tehdy je již bezpečně doloženo opevnění datované i prostřednictvím dendrodat, stejně jako značné množství sídelních objektů – odhad se pohybuje ve vyšších desítkách, autor nevylučuje ani více než sto staveb převážně srubovitého charakteru. Ty měly jak obytnou, tak hospodářskou funkci. Zatímco většina předmětů a jiných pozůstatků (nálezy zvířecích kostí) potvrzuje představu o běžném životě obyvatelstva tak, jak ji známe odjinud (převaha domácích zvířat, zejména skotu a bravy, mezi zkonsumovaným masem), keramika přináší díky autorovým bohatým zkušenostem zajímavé informace o unifikaci výrobních okruhů v rámci stabilizujících se zemských hranic.

V areálu se také našly nepřímé doklady domácího řemeslné výroby (zejména tkalcovství); kde se kovalo nebo kde se vyráběla ona keramika, není však zcela zřejmé, shromážděné analogie vybízejí k hledání této výroby v předhradí. Za to se v areálu hradu zpracovávalo obilí, případně porážela a zpracovávala domácí zvířata, což indikuje určitou míru autarkie, jejíž výši ovšem bez znalosti původu dobytka a zpracovávaných rostlin můžeme jen těžko odhadnout. Na prozkoumaných plochách chyběly doklady militarií, nálezy mincí byly ojedinělé a málo se našlo i výrobků z barevných kovů. Jen nepřímo podíl bojovnícké složky dokládá zvýšený výskyt koňských kostí, případně nadprůměrný podíl kostí lovné zvěře.

Knihou také obsahuje stručnou revizi archeologických a písemných pramenů k dějinám Moravy 10. a počátku 11. století. Procházka oslabuje představu o přemyslovském vlivu v 10. století, upozorňuje na oživení okolo roku 1000 a přiklání se pod vlivem Marzeny Matly k pozdějšímu dobytí Moravy okolo roku 1030. Upozorňuje také na odlišný charakter jižní Moravy, kde se polský vliv neměl uplatnit přímo či zásahnout do zvyklostí tamního obyvatelstva, zatímco ve středu a na severu spolu měly koexistovat piastovské družiny (Přerov) a lokální elity a jejich centra (Olomouc). To autora vede ke stručným, avšak podnětným úvahám ohledně charakteru tohoto soužití a vůbec soudobých metod ovládnání, jež se vyhýbají jednoznačné preferenci konsensu a násilí. Vycházejí z dobré znalosti soudobého diskurzu a – podobně jako jinde – z důkladné komparace s polským a českým prostředím.

Knihou Rudolfa Procházky, doprovázená celou řadou obrázků, tabulek a technických exkurzů z pera přírodovědců, představuje nejenom očekávané shrnutí informací o dlouholetých výzkumech významné lokality, avšak také cenný pokus zasadit tyto výsledky do širšího kontextu dějin střední Evropy okolo roku 1000.

DAVID KALHOUS

Daniel KOVÁŘ – Roman LAVIČKA, *Dominikánský klášter v Českých Budějovicích*, Národní památkový ústav, ÚOP v Českých Budějovicích, České Budějovice 2017 (= Miscellanea XVIII)

239 s., ISBN 978-80-850-3380-9

Předložená monografie je výsledkem osvědčeného spojení profesí historické a uměnovědné – jde